

DEO DUCE,

APHORISMI HISTORICO-POLITICI,

QVOS,

Consensu Ampliss. Fac. Philos. in Reg. Acad. Aboënsi,

PRÆSIDE,

HENRICO HASSEL,

Eloqv. Prof. Reg. & Ord. nec non Fac. Phil. h. t. Dec.

Publico Eruditorum examini modeste submittit,

OTTO REINHOLD NORDSTEDT.

d. (V. D.) 4. Novembr. A:o MDCCXLVII.
Loco horisque consvetis

ABO Æ,

Excud. JOH. KÆMPE, Reg. Acad. Typ.

1840

STORICO-POPOLARE

STORICO-POPOLARE

STORICO-POPOLARE

STORICO-POPOLARE

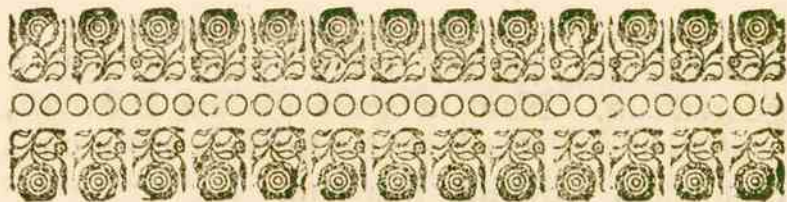
STORICO-POPOLARE

STORICO-POPOLARE

STORICO-POPOLARE

STORICO-POPOLARE

STORICO-POPOLARE

APH. I.

Historia est eorum, quæ facta sunt, fida narratio.

APH. II.

Ut omnis scientiarum divisio ex diversitate objectorum enata est, ita Historia in Naturalem, Civilem & Ecclesiasticam dispescitur; neque prætereunda Litteraria & Artium.

APH. III.

Ad infimum quidem cognitionis humanæ gradum vulgo refertur Historia, sed quam scientiarum principium & complementum rectius dixeris. Omnis enim de rebus existentibus notitia experientie fundamento nititur, & subtilissimè cogitata, nisi ad praxin referantur, & eadem comprobentur experientia, ut svavia quædam somnia æstimari merentur.

APH. IV.

Qui in Historia tractanda memoriæ potissimas

4
mas deferunt partes, nã illi suam produunt ignorantiam. Nam in omni quidem Historia, præsertim vero Civili & Ecclesiastica maturum & solidum requiritur iudicium.

APH. V.

REcè observavit incomparabilis Werulamius, non inveniri inter scripta hominum rarius quidquam, quam Historiam omnibus suis numeris absolutam.

APH. VI.

VEre non minus quam appositè scribit Bodinus: Est veritatis ea vis & natura, ut non nisi longo tempore in lucem eruat, quum scilicet vulgi errores, adulationes & studia partium plane conquieverunt.

APH. VII.

IN tractanda Historia Civili, imprimis observanda sunt secretæ illæ dispositiones, quæ sensim viam ad maximas mutationes aperuerunt, ubi attentio est dirigenda in inclinationes, mores & characteres, tam gentium in genere, quam in specie illorum hominum, quorum actiones peculiarem quendam in res ipsas influxum habuerant, quales sunt principes, Consilarii, Duces &c. *APH.*

APH. VIII.

Neqve negligenda sunt varia temporum ingenia; sic alia fuerunt hominum iudicia & indoles negotiorum seculis barbaris, atqve ætate cultiori.

APH. IX.

Duplex potissimum est Historiæ Pragmaticæ usus: 1. Nexum causarum & effectuum in politicis tradit, atqve in tantum omnis doctrinæ Civilis mater censetur. 2. Exponit statum præteritum, a quo pendet præsens, cujus notitia proximum est consiliorum ac negotiorum fundamentum.

APH. X.

Casuum, & quæ illos ambiunt, circumstantiarum tantum non infinita varietas existit, ut admodum sit difficile, ex Historiâ condere præcepta politica certa ac firma. Et quæ primo intuitu videntur eadem, inter hæc penitus perspecta maxima sæpe deprehenditur diversitas.

APH. XI.

Quoniam ex usibus Aph. IX. dictis, priorem tantum habeat antiqua Historia, utrumque recentior, quin hæc illi sit præferenda, nullum est dubium.

APH.

PRæcipuum erit in Historia antiquiori negotium, evolvere nexum inter Historiam sacram & profanam.

Veritatem ex Historia antiqua fere omnem expellere conatus est Annius ille Monachus Viterbiensis, cum prisca gentilium scripta corripit, ac plurimis locupletavit figmentis; unde multi deinde varia hauserunt commenta.

Relationem Ctesix Cnidii de imperii Assyriaci initiis & potentia unanimi fere consensu jam rejiciunt Historiarum periti. Quis enim crederet altero post cataclysmum seculo tam vasta imperia, tantos exercitus tantosque apparatus extitisse, quanti sub Nino & Semiramide fuisse commemorantur, ut cæteras taceam absurditates hisce cognatas.

ETsi concedamus, plura in Historia belli Trojani esse fabulosa, nulli tamen possumus calculum addere Dioni Chryostomo, qui in oratione de Ilio non capto, Trojam fuisse expugnâ-

7

pugnatam negat, provocando ad traditionem sacerdotis Ægyptii. Nam apparet cum hæc fuisse commentum, ut Iliensibus placeret, & præmium reportaret, quum urbis suæ initia festo anniversario celebrabant.

APH. XVI.

CYropædia Xenophontis non quidem nullas continet narrationes veras, sed liber quum sit moralis & Politicus, more poëtico consignatus, quod Plato, Cicero & alii dudum agnoverunt, ei soli fidem Historicam superstruere lubricum, testimonia vero inde sumpta aliorum Historicorum fidei opponere nimis audax videtur.

APH. XVII.

QUemadmodum Cyrus imperii Persici conditor, non fortitudine solum, sed multis præterea magnisque virtutibus erat illustris; ita successores haud raro ab eo degenerantes, neglecta imperii cura, vitam egerunt voluptuosam, quos (ut fieri solet) aula primum, deinde populus imitabatur; unde factum, ut genti in armis enutritæ, omnes tandem facilis & parata fuerint præda.

APH. XVIII.

MONARCHIA Græca citius excrevit, quam ut
tot

tot gentes lingvis ac moribus diversæ, firmam ac duratura unione coalescerent, præsertim quum Græcos inter ac Persas vetustum & hæreditarium intercederet odium. Huc accessit, quod Alexander certum non designavit hæredem, unde aliud evenire non potuit, quam ut inter duces dignitate ac meritis pares exorta æmulatione, ipsum varias in partes imperium scinderetur.

APH. XIX.

A Deo vitio non vertendum est Alexandro, quod habitum Persarum ac mores adsumsit, ut potius insigne sic dederit prudentiæ politiæ documentum. Quum enim intelligeret, tot gentes, tantis terrarum spatiis a se invicem remotas, solo metu in officio diu contineri non posse, quos armis vicerat, eorum hoc modo sibi adjungere voluit benivolentiam. Huc spectat, quod & ipse filiam Darii conjugem duxit, & amicos cum nobilissimis Persarum feminis connubio sociavit.

APH. XX.

UT primis rei Romanæ initiis Regium imperium convenientissimum erat, ac incrementum.

mentis ejus promovendis libera regiminis forma aptissima; ita postquam in vastam adeo molem exsurrexerat, sine Monarchica potestate stare diutius vix potuisset, nec facile invenire licuisset modum internis motibus componendis.

APH. XXI.

Quod res militaris apud Romanos ad supremum perfectionis gradum pervenit, id non solum continuo armorum usui tribuendum est, sed multum quoque vindicandum instituto, ipsi Reipublicæ cœvo, quo non alia via quam per munera militaria ad primos honores daretur adscensus.

APH. XXII.

Quemadmodum Romani multarum gentium opes invaserunt, ita qui ex abundantia natali solet luxus, tantus apud eos existit, quantum alio in populo vix repertus est unquam. Hic, cujus invalescentis initia a temporibus Syllanis repetit Sallustius, gravissimam induxit morum corruptelam, adeoque infinitis quæ sequebantur malis originem dedit.

APH. XXIII.

Manifestavit se in eo Nemesis Divina, quod qui tot populis libertatem extorserant Romanis

B

mani

mani, his tandem tot imperaverint tyranni,
ut omnium domini, omnium facti fuerint
servi.

APH. XXIV.

Quam solide compactum fuerit imperium,
Romanum, vel inde judicari potest, quod
sub tot pessimis principibus tamdiu expectave-
rit ruinam.

APH. XXV.

Vim imperii Romani haud parum imminuit
sedes illius a Constantino Byzantium tran-
slata; sic namque imperatores a provinciis oc-
cidentalibus & septentrionalibus remotiores, ea-
rum necessitatibus, quæ opus erat, celeritate sub-
venire non potuerunt: graviorem vero infli-
xit idem divisio imperii a Theodosio facta,
quæ majorem in modum sequens maturavit ex-
itium.

APH. XXVI.

Imperium Germanicum non ideo Romanum
dicitur, quasi vetus illud in hoc esset con-
tinuatum, sed hujus appellationis origo debet
tur seculo octavo, quum Carolus Magnus victo
Desiderio Longobardorum Rege, a Pontifice po-
popu

11

puloque Romano electus est Augustus & Imperator.

APH. XXVII.

IN Historia mediæ ævi, maxima cum animadversione spectandum est, quomodo sensim, increverit barbaries, unde tot mala in Ecclesiam & Rempublicam provenerunt.

APH. XXVIII.

Illa Literarum ac Scientiæ Aurora, quæ post Constantinopolin captam, quum exules Græci Romam advenissent, emicuit, atque inde in varias Orbis Europæ partes sparsit radios, luci pleniori Reformatione Religionis exortæ, admirando Providentiæ specimine præfulsit.

APH. XXIX.

Seculo Reformationis & paulo ante tota propemodum Europa maximas est experta mutationes, sine quarum accuratiori notitia Historiam recentiorem, & quæ nostro tempore sunt propiora, intelligit nemo.

APH. XXX.

Quamvis antiquis non omnino nulla erat cura, ne quis populus vicinorum oppressione nimiam adquiret potentiam, gliscenti tamen

men huic malo, aliquando neque tempestiva
 satis, neque sufficientia opposuerunt remedia;
 quod si factum fuisset, imperia vastæ adeo ma-
 gnitudinis vix existere potuissent: verum ex
 quo Carolus V:us Imperio Romano - Germani-
 co, Hispania, Belgio & magna Italiæ parte
 positus, ulterius nitri videretur, non Germa-
 niæ solum principes, sed omnes fere vicini ex-
 pergefacti, de servando æquilibrio Europæ sol-
 licitas magis & exquisitiores inire cœperunt ra-
 tiones: quod deinde negotium principes co-
 rumque ministros, imo integros populos ad ho-
 diernum usque diem execut.

